הערל פרק שמיני יבמות

עין משפט נר מצוה

יח א מי׳ פי״ח מהלכות פרה אדומה הלכה ג סמג עשין רס:

תורה אור השלם

1. וְהָעָם עָלוּ מִן הַיַּרְדֵּן בָּעֲשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן וַיַּחֲנוּ בַגִּלְגָּל בִּקְצֵה מִזְרַח יְרִיחוֹ: יהושע ד יט
2. וַיַּחֲנוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל בַּגִּלְגָּל וַיַּעֲשׂוּ אֶת הַפֶּסַח בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ בָּעֶרֶב בְּעַרְבוֹת יְרִיחוֹ: יהושע ה י
3. בָּעֵת הַהִיא אָמַר יְיָ אֶל יְהוֹשֻׁעַ עֲשֵׂה לְךָ חֲרָבוֹת צֻרִים וְשׁוּב מֹל אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שֵׁנִית: יהושע ה ב
4. כִּי מְלוֹם הָיוּ כָּל הָעָם הַיֹּצְאִים וְכָל הָעָם הַיְלֻדִים בַּמִּדְבָּר בַּדֶּרֶךְ בְּצֵאתָם מִמִּצְרַיִם לֹא מָלוּ: יהושע ה ה

הוספות ישנים

לא עדיף יום הבראתו כיום הולדו. ומאי דקאמר יום הבראתו כיום הולדו היינו לענין דלריך להמתין שבעה: ע״ל מקבל הזאה פי׳ ערל שנטמא נמת מקבל הזאה ולא לריך לר׳ עקיבא דאמר דמרבה ערל כטמא וקב״ל דכיון דגם לאחר הזאה הוי ערל דגם לעולם כי טמא קודם הזאה: א״ב מאי שוב. יפריך תלמודא ומאי שנים ומשני לאקושי סוף מילה לתחלת מילה וכו׳. ר״מ ז״ל מאי שוב ומאי שנים ונרסי ולמא לאקושי סוף מילה לתחלת מילה ולא לגזרה דש״כ תלמודא לא משני מידי מן הקושיא דקאמר ולמא לאקושי לגן נגלה ספרי קמא:

מסורת הש״ס

ו) שבת קלו., כ) [כברייתא לא מצאתי אלא רבי שמלאי דרש הכי ממה ל׳: וכבר״ת מלת והתניא כעי מיקון ואולי צ״ל והאיתמר]. ג) נדה ל״., ד) [וכמיס קיח.]. ה) שבת קלו. לעיל מז:. ו) צ״ל ואמר. ז) [לעיל מז: שבת קלו.]. ח) [וכן הוא להדיא בגמרא דילן יומא מח: קיים אברהם אבינו אפילו עיכומי תבטילון]. ט) [שבת קד.].

הגהות הב״ח

(א) רש״י ד״ה הזאה וכו׳ מפי מורדי הזקן: (ב) ר״ה ל״ח מאי וכו׳ אלא לעיכוב סוף מילה הס״ל ואח״כ מ״ה סוף מילה:

מוסף רש״י

יום הבראתו כיום הולדו. ממתינין לו כיום הולדו (שבת קיח.). ערל. שנטמא נמת. מקבל הזאה. וטהר מטומאת מת ליגע בקדשים, וילף מהכא דכתיב ויעשו את הפסח בגלגל, דמשמע שנצטוו הכלכתו במילה בטהרה, ויהיו ערלים היו במדבר, דכתיב לא מלו, ואמרינן בעברה בגיטן שנגרו את הירדן לא מהול מעשים הולכת לחירות, אלא בחדשי היא דמהול, ואמתמה דטמאי מתים שהיו בהם, שהרי רובן עמאי מתים היו, שמתו מחותיהם כל ארבעים שנה במדבר ונטמאו בהם, ואם לא קבלו הזאה ונטהרו בעבלוחן אין להם שהות להות ממטא, הא לריך להפרים שלשה ימים בין הזאה לזאה, כדיני תמיני ושבע, ואלו לא לא הוו על יום אחד עשר בניסן הזאה ראשונה לאחר שמלו, מו לא מטי זמן הזאה שניה עד יום חמשה עשר (במדבר קיח.), ציצין. לגיעות של בשר שנשאלו מן הערלה (שבת קלו.), עטרה. היא שפה נגוה המקפת את הגיד סביב ומתנה מטפש ויורד לתאנו (שם ובערכין לעיל מד:), ראינו אוכל בתרומה. אם כהן הוא דלעיגין שעבל אסור בתרומה (שם ושם), רוב בעברה. לא תימא ריב העברה דקתני מתני ריב היקפה, אלא אפילו ריב נוכחה בתקום אחד (שבת קיח.) ריב נוכחה של אותה שוה (לעיל מז:).

ואיבעית אימא הני מילי היכא דלא מעורה. פי׳ שהעבור אין מעורה לאמו אבל מעורה מחייא חי ממה שאמו אוכלת: **ערל** מקבל הזאה שכן מצינו בו׳. מימה לר״י מה ראיה לריך למה לא יקבל הזאה אפילו לרבי עקיבא דמרבה (לעיל דף ע.) לערל כי טמא דהא טמא מקבל הזאה כדאמר בפרק דם חטאת (זבחים דף לג.) מי חטאת שנטמאו מטהרין שהרי נדה מזין עליה והיא טהורה: **ודלמא** פסח הבא בטומאה הוה. תימה אם כן קרא למה לי דבפרק בתרא דזבחים (דף קיח.) דייק רבי שמעון דאף לבור לא הקריבו אלא פסחים וחטאות הקבוע להם זמן מדכתיב (יהושע ה) ויעשו את הפסח בגלגל למה לי קרא אלא הא קמשמע לן דחובה דהוי בעין פסח קריב דאלו בעין פסח לא קריב ורבנן ההוא מינעי ליה כדר׳ יוחנן משום רבי בנאה דעדל מקבל הזאה ואמר רבינו יאתה דעדיפא קמשני הכא דתניא בהדיא שעשו פסחים בטהרה: **לא** ניתנה פריעת מילה לאברהם אבינו. ומ״מ אברהם פרע מילתן אע״ג דלא נצטווה כדאמר בב״ר ח)(פ׳ ס״ד [מ״ו]) דאפי׳ עירוב תבשילין קיים וא״ת אם לא ניתנה פריעה עד יהושע היכי גמרינן מיניה הא כתיב (ויקרא מ) אלה המלות אשר נתן יי׳ לאחר לדבר מעתה) ויש לומר דהלכה למשה מסיני הוא

ויהושע אסמכיה אקרא:

בקונטרס נרס אם כן מאי שוב. ומאי שנים בעיא בתנפי נפשה היא ומשני לאקושי ול״ג אלא לאקושי ולא ולמא ור״ת מפרש דמאי שוב ומאי שנים כולה מדא מילתא היא וגרסינן ולמא לאקושי כו׳ ולהכי אתא ולא לפריעה ולגי׳ זו לא משני במסקנא מידי אהך קושיא: **סוף** מילה בו׳. הק׳ הר׳ יצחק הלבן דהכא דרש משנה ליקין המעכבין את המילה ודתם (לקמן דף עב.) דרשי המול יכול לליקין כו׳ ומירץ לו ר״ת דהכא ליקין המעכבין את הפריעה קאמר ולר״י נראה דאע״ג דלנטווה אברהם על הליקין דרש להו שפיר מקרא דיהושע דהא כי פריך נמי דלמא הגך דלא מהול אין שום חדוש בקרא דיהושע אלא מה שכבר נצטווה אברהם ואם תאמר אם כן שוב נמי דאיירי בפריעה מני למימר דנצטווה אברהם והיכי מוכח מינה דלא ניתנה פריעה לאברהם ויש לומר דאין לנו לומר שנצטווה אלא מאי דכתיב ביה בהדיא כגון ליקין דדרשינן מהמול יכול דמשמע דליקין אתא ולא לפריעה דהמול יכול משמע דבר המעכב גוף המילה וה״ק לא ניתנה פריעה לאברהם כיון דלא כתיב בהדיא אלא דרשינן: **מאי** טעמא לא מהול. משמע דלא מהול כלל ובפרקי דר׳ אליעזר (פ׳ כט) משמע שמלו דקאמר מי מנה עפר יעקב ראה כל המדבר שהיה מלא מערלותיהן של ישראל ובמגלת סתרים דרבינו נסים נמי משמע שמלו ולא פרעו דכתב בהו כל אותן ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר לא היו פורעים מפני עיני הדרך:

מאי טעמא לא מהול בו׳. ואם תאמר ואיך היו אוכלים קדשים או אפילו בשר בלא כיון שלא מלו שלא הותר להם בשר תאוה אלא על ידי שלמים ועדל אסור בקדשים ואפילו אם מלו ולא פרעו כמו שמשמע בפרקי דרבי אליעזר ובמגלת סתרים מ״מ כיון דנצטוו על הפריעה ולא פרעו כאילו לא מלו דאי לאו הכי היאך מדקדק דעדל מקבל הזאה מאכותיו וי״ל דיותר מלרים מלו ופרעו ואותם אכלו קדשים אבל הילודים במדבר שלא מלו לא אכלו קדשים אבל בבשר תאוה היו מותרים שלא נאסרה להם מאחר שאין יכולין לאכול קדשים מידי דהוה אלבי ואיל דהיכא דלא אפשר בהקרבה שרי בשר תאוה כדפירש בפ״ק דחולין (דף ח. ושם):

מעת לעת. כגון שמלאתו חמה אחר חצות היום זה מ׳ ימים: **והתני לודאה.** שם מכם: **יום הבראתו כיום הולדו.** לריך להמתין שמונה ימים: **מאי לאו.** הכי קאמר מה יום הולדו לא בעינן מעת לעת אף יום הבראתה לא בעי מעת לעת: **לא עדיף יום הבראתו כו׳.** והא דתנא לודאה יום הבראתו כיום הולדו הא אתא לאשמועינן שלריך להמתין עד יום שמיני: **דכאיב ליה עיניה לינוקא ואיפפא.** כין עשיה לאכילה ואין נותנין שבעה ימים אלא למי שמלאתו חמה: **מחוטין.** בשעת עשיה ומלות מילה מוטלת עליהם ולא על אחרים והם אינן יכולין לעשות את פסחן ושמט שלומן עליהם ואשמעינן קרא שאם יצאו בשעת אכילה מילת בנו מעכבתו: **כגון שהוליא ולד ראשו חוץ לפרוזדור.** וכבר עברו שבעה ימים ומהיא שעתא הוה ליה ולד דקיימא לן במסכת נדה (דף כט.) יצא ראשו הרי הוא כילוד והשתא כין עשייה לאכילה יצא הגוף דהויא ליה זמן מילה: **והתניא.** בהמפלת במסכת נדה פיו פתוח וטבורו פתוח וכיון שיצא לאויר העולם נפתח הפתוח פיו ונסתם הפתוח טבורו: **אין יכול לחיות.** משום דלא ינק: **דונסיב אישתא.** המולי זן את המולה: **אי נימא אישתא דידיה.** שאחזתו חמה וכשיצא אלמא: **כל שבעה בני אמהוני.** משיצא דהא אמרן יום הבראתו כיום הולדו: **מעוי.** לועק כמו עוי עוי ולא אשגחו ביה בפרק בתרא דיומא (דף עז.): **ערל.** ישראל שנטמא בנת מקבל הזאה ליטהר מטומאתו וכשימול אינו לריך לחזור ולהזות ואוכל בקדשים ולא אמרינן הזאת עולות לא שמה הזאה: **שכן מצינו באבותינו.** בימי יהושע בפסח גלגל שקבלו הזאה מטומאת מת כשהן ערלים: **בעברה לא מהול.** אותן שהיו במדבר שהיו ערלים: **הזאה אימא עכוד.** לטומאת מת שעליהן שרוב לבור טומאי מת היו שנטמאו באבותיהן שכל יוצאי מלרים מתו במדבר ואלו הן בניהם דכתיב (יהושע ה) ואת בניהם הקים תחתם אותם מל יהושע והיאך נטהרו לאכול פסחיהן אם לא קבלו הזאת שליטי ושביעי כשהן ערלים או כל אחד ואחד קבל הזאה לשליטי ושביעי שלו בעודו במדבר או עכשיו הזו עליהן כולן יחד בעשור לחדש ובערב הפסח והיו להן ד׳ ימים כמשפט בין הזאה להזאה דאם לא היו מזין עד יום אחד עשר לאחר מילה נמצאת הזאה שניה מחוסרת זמן. ואית דמפרש להו הזאה משום דכל הפורש מן הערלה כפורש מן הקבר ולאו מילתא היא דהא אמר רבי יוחנן בפרק האשה במסכת פסחים (דף נב.) לא שנו אלא ערל עובד כוכבים אבל ערל ישראל דברי הכל טובל ואוכל מיד את פסחו לערב ולשון ראשון שמעתי מפי (ו) הזקן: **מ״כ מאי שוב.** דמשמע זמנא אחריתי אלא לאו ס״מ לפריעה: **ומאי שנים.** הא דדרשא שוב שנים מאי תדרוש ביה: ל״ת **מאי שוב ומאי שנים אלא לאו לפריעה.** ולהאי לישנא גרסינן ולמא לאקושי סוף מילה כו׳ ולאו לפריעה אתא אלא לעיכוב (ב): **סוף מילה.** ליקין שנשתיירו אלא מתן כל הערלה: **אם רוב נוכחה.** אע״ג דאין רוב הקיפה: רוח

מעת לעת והתני (ו)לודאה יום הבראתו כיום הולדו מאי לאו מה יום הולדו לא בעינן מעת לעת אף יום הבראתו לא בעינן מעת לעת לא עדיף יום הבראתו מיום הולדו דאילו יום הולדו לא בעינן מעת לעת ואילו יום הבראתו בעינן מעת לעת רב פפא אמר כגון דכאיב ליה עיניה לינוקא ואיתפח ביני וביני רבא אמר כגון שהיו אביו ואמו חבושין בבית האסורין רב כהנא בריה דרב נחמיה אמר כגון טומטום שנקרע ונמצא זכר ביני וביני רב שרביא אמר כגון שהוציא ראשו חוץ לפרוזדור ומי חיי (ז)והתניא (ח)כיון שיצא לאויר העולם נפתח הסתום ונסתם הפתוח שאלמלא כן אין יכול לחיות אפילו שעה אחת הכא במאי עסקינן כגון דזנתיה אישתא אישתא דמאן אילימא אישתא דידיה אי הכי כל שבעה בעי אלא דזנתיה אישתא דאימיה ואיבעית אימא ה״מ היכא דלא מעוי אבל היכא דמעוי מחייא חיי (ט)אמר ר׳ יוחנן משום רבי בנאה (א)ערל מקבל הזאה שכן מצינו באבותינו שקבלו הזאה כשהן ערלים שנאמר (ו)והעם עלו מן הירדן בעשור לחדש הראשון בעשרה לא מהילי משום חולשא דאורחא הזאה אימת עביד להו לאו כשהן ערלים ודלמא לא עבוד פסח כלל לא ס״ד דכתיב (ב)ויעשו את הפסח מתקיף לה מר זוטרא ודלמא פסח הבא בטומאה היה א״ל רב אשי תניא בהדיא מלו וטבלו ועשו פסחיהן בטהרה אמר רבה בר יצחק אמר רב לא ניתנה פריעת מילה לאברהם אבינו שנאמר (ג)בעת ההיא אמר ה׳ אל יהושע עשה לך חרבות צורים וגו׳ ודלמא הגך דלא מהול דכתיב (ד)כי מולים היו כל העם היוצאים וכל העם הילודים וגו׳ א״כ מאי שוב אלא לאו לפריעה ומאי שנית לאקושי סוף מילה לתחלת מילה מה תחלת מילה מעכבת אף סוף מילה מעכבין בו דתנן (ה)אלו הן ציצין המעכבין את המילה בשר החופה את [רוב] העטרה ואין אוכל בתרומה (ו)אמר רבינא ואיתימא רב ירמיה בר אבא אמר רב (ז)בשר החופה את רוב גובהה של עטרה ובמדבר מאי טעמא לא מהול איבעית אימא משום חולשא דאורחא ואיבעית

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com